Kolumna visokog predstavnika Valentina Inzka: Pravo na povratak

Piše: Valentin Inzko

Bosna i Hercegovina je danas domaćin međunarodnoj donatorskoj konferenciji čiji je cilj realizirati jedan od najvažnijih postratnih zadataka na području Zapadnoga Balkana: osigurati pravedna, sveobuhvatna i trajna rješenja za izbjeglice i raseljene osobe.

Više od milijun ljudi se vratilo svojim kućama. Značajan napredak jest ostvaren, ali posla još ima.

Ova konferencija, koju su organizirale vlade Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Crne Gore i Srbije, uz potporu UNHCR-a, Europske komisije, OESS-a i SAD-a, napravit će veliki pomak u olakšanju situacije u kojoj se nalaze ugrožene izbjeglice i interno raseljene osobe.

Ova praktična inicijativa za potporu održivom povratku putem regionalno utemeljenog višegodišnjeg stambenog programa odražava novu i unaprijeđenu političku i društvenu stvarnost na području Zapadnoga Balkana, gdje države sada djeluju razumno i surađuju u iznalaženju rješenja za izazove sa kojima se njihovi građani suočavaju.

Međutim, nisu svi shvatili da su se vremena promijenila. Tijekom mjeseca, slučaj u Bijeljini je privukao pozornost javnosti kada je jedan povratnik deložiran iz svoje predratne kuće koja je prodana na aukciji kako bi se proveo sudski nalog za naknadu štete po tužbi koju je podnio privremeni korisnik za radove koje je izvršio na kući za vrijeme dok je tu stanovao. Ova naknada, koju je utvrdio sud, bila je daleko

izvan mogućnosti koju je povratnik mogao platiti, tako da je izgubio vlastitu kuću.

OHR je tom prigodom jasno dao do znanja da pravo privremenih korisnika stanarskog prava da dobiju naknadu za neophodne troškove ne može ugroziti niti prevagnuti nad pravom na povratak iz Aneksa VII. Nadležne vlasti na državnoj i entitetskoj razini moraju osigurati da se prava povratnika zaštite od nerazumnih zahtjeva za isplatu naknade.

Prava svih građana bit će zaštićena kada nadležne vlasti budu radile ono što su obvezne po zakonu, i – unatoč slučaju iz Bijeljine – izgleda da vlasti u Bosni i Hercegovini izlaze iz nečega što bi se moglo nazvati dugačkim i tmurnim periodom u kojemu su politička razmišljanja prevladavala nad zakonskim odredbama.

Što se tiče pitanja interno raseljenih osoba, danas u Bosni i Hercegovini ima čak 100 000 građana koji su još uvijek raseljeni. Taj broj je neprihvatljiv. U sukladnosti sa Daytonskim mirovnim sporazumom, svi građani trebaju dobiti priliku da ostvare pravo na povratak.

Provedba Aneksa VII nije samo želja. To je zakonska obveza. Međunarodna zajednica radi zajedno sa vlastima u Bosni i Hercegovini da osigura da se ta obveza ispuni. Ona to radi uz značajnu financijsku potporu i stalni politički angažman.

Siguran sam da sada postoji politička volja da se ovaj zadatak dovede do kraja i da tako Bosna i Hercegovina, skupa sa svojim susjedima, krene naprijed ka stabilnijoj i prosperitetnijoj budućnosti.

Ta budućnost može biti temeljena samo na pravdi. Pravo na povratak garantirano je međunarodnim sporazumom, a vlasti imaju jasnu obvezu pomoći da se to pravo ostvari. Kada ta prava i obveze budu u potpunosti ispoštovani, svi građani ove zemlje imat će koristi od toga.